ARREST VAN HET HOF
VAN 13 JULI 1976 [1]

P. Triches tegen de Compensatiekas voor gezinsvergoedingen in het gebied Luik (verzoek om een prejudiciële beslissing, ingediend door het Belgische Hof van Cassatie)

Zaak 19-76

Samenvatting

1. *Sociale zekerheid van migrerende werknemers — Invaliditeitsverzekering — Pensioenen, verschuldigd krachtens de wettelijke regeling van verschillende Lid-Staten — Kinderbijslag — Vaststelling — Betaling — Stelsel*

   (Verordening nr. 3, art. 42, § 2, gewijzigd bij art. 1 van 's Raads verordening nr. 64/1)

2. *Sociale zekerheid van migrerende werknemers — Rechten verkregen krachtens de wettelijke regeling van een enkele Lid-Staat — Garantie — Maatregelen van de Raad overeenkomstig artikel 51 van het EEG-Verdrag — Keuze — Gerechtvaardigde maatregelen — Ongelijkheden tussen de werknemers als gevolg van de verschillen in de betrokken nationale stelsels — Risico — Toelaatbaarheid*

1. Artikel 42, lid 2, van verordening nr. 3 in de versie van artikel 1 van 's Raads verordening nr. 1/64 inzake het recht op kinderbijslag van degenen die in het genot zijn van pensioenen of renten, verschuldigd krachtens de wettelijke regeling van verschillende Lid-Staten, is geldig.
2. Hoewel de door de Raad overeenkomstig artikel 51 genomen maatregelen niet tot gevolg mogen hebben dat een migrerende werknemer wordt beroofd van een recht verkregen krachtens de enkele wetgeving van de Lid-Staat waar hij heeft gewerkt, doet geen enkele verdragsbepaling af aan de in artikel 51 aan de Raad toegekende vrijheid om te dien einde elke objectief gerechtvaardigde maatregel te kiezen, zelfs indien met de getroffen bepalingen niet elk risico van ongelijkheid tussen de werknemers als gevolg van de verschillen in de betrokken nationale stelsels wordt uitgesloten.

In de zaak 19-76

betreffende een verzoek aan het Hof krachtens artikel 177 EEG-Verdrag van het Belgische Hof van Cassatie, in het aldaar aanhangig geding tussen

1 — Procestaal: Frans.

PIETRO TRICHES, wonende te Belluno (Italië),

en

de COMPENSATIEKAS VOOR GEZINSVERGOEDINGEN IN HET GEBIED LUIK,

om een prejudiciële beslissing inzake de geldigheid van artikel 42, lid 2, van 's Raads verordening nr. 3 van 25 september 1958, inzake de sociale zekerheid van migrerende werknemers (PB 1958, blz. 561), en met name inzake de verenigbaarheid van genoemde bepaling met de artikelen 3, 48, 51 en 117 van het EEG-Verdrag,

wijst

HET HOF VAN JUSTITIE,

samengesteld als volgt: R. Lecourt, President, H. Kutscher en A. O'Keeffe, Kamerpresidenten, J. Mertens de Wilmars, P. Pescatore, M. Sørensen en A. J. Mackenzie Stuart, Rechters,

Advocaat-Generaal: J.-P. Warner
Griffier: A. Van Houtte

het navolgende

ARREST

Ten aanzien van de feiten

Overwegende dat de verwijzingsbeschikking en de krachtens artikel 20 van 's Hofs EEG-Statuut ingediende schriftelijke opmerkingen kunnen worden samengevat als volgt:

I – De feiten en het procesverloop

De heer Triches, van Italiaanse nationaliteit, heeft van 1938 tot 1945 in Italië in de bouwsector gewerkt, en van 1946 tot 1960 in België als mijnwerker.

Nadat hij invalide was geworden, kreeg hij vanaf 1960 twee invaliditeitspensioenen, krachtens respectievelijk de Belgische wetgeving en de Italiaanse wetgeving. Eveneens ontving hij tot zijn vertrek naar Italië in 1962, en vervolgens van 1 februari 1964 tot 31 maart 1969 kinderbijslag van de Compensatiekas in het gebied Luik, terwijl daarnaast ook het

Italiaanse nationale instituut voor sociale voorzorg hem een pensioenbijslag wegens gezinskosten uitkeerde.

Toen de Compensatiekas bemerkte dat zij hem volgens artikel 42, lid 2, van verordening nr. 3 — zoals gewijzigd bij artikel 1 van verordening nr. 1/64 van 18 december 1963 (PB 1964, blz. 1) — waarin sinds 1 februari 1964 wordt aangegeven welke wetgeving van toepassing is ten aanzien van de toekenning van kinderbijslag aan pensioen- of rentetrekkers, na die datum geen kinderbijslag hoefde te verstrekken, vroeg zij de heer Triches om terugbetaling hiervan.

In genoemd artikel 42, lid 2, wordt namelijk ter voorkoming van een dubbel recht of verval van het recht op kinderbijslag bepaald dat „zij, die in het genot zijn van pensioenen of renten, verschuldigd krachtens de wettelijke regeling van verschillende Lid-Staten, recht hebben op kinderbijslag overeenkomstig de bepalingen van de wettelijke regeling: a) van het land van woonplaats, indien zij woonachtig zijn op het grondgebied van een Lid-Staat die aan hen pensioen en of rente verschuldigd zijn ...".

De heer Triches weigerde terugbetaling, waarna de zaak werd voorgelegd aan het Arbeidshof te Luik, alwaar de heer Triches betoogde dat de bepalingen van artikel 42, lid 2, niet geldig waren en niet konden worden toegepast, omdat zij een ongelijke behandeling teweegbrachten en aldus onverenigbaar waren met de artikelen 3, 48, 51 en 117 EEG-Verdrag. Bij arrest van 11 september 1973 besliste het Arbeidshof van Luik, met verwerping van dit middel, dat de heer Triches naast de hem in Italië toegekende pensioenbijslag geen recht had op het verschil tussen het bedrag van deze pensioenbijslag en het krachtens de Belgische wetgeving verstrekte bedrag aan kinderbijslag.

De heer Triches voorzag zich van deze uitspraak bij het Hof van Cassatie, dat bij arrest van 4 februari 1976 besloot het geding te schorsen en het Hof van Justitie overeenkomstig artikel 177 EEG-Verdrag een prejudiciële vraag te stellen over de geldigheid van artikel 42, lid 2, van verordening nr. 3 van 25 september 1958, gewijzigd bij artikel 1 van de verordening van 18 december 1963 en thans vervallen, en met name over de verenigbaarheid van genoemd artikel 42, lid 2, met de artikelen 3, 48, 51 en 117 van het Verdrag inzover die bepaling tussen de werknemers ongelijkheden zou doen ontstaan die een belemmering voor het vrije verkeer van werknemers vormen.

Een expeditie van het arrest van het Hof van Cassatie is op 23 februari 1976 ingekomen ter griffie van het Hof.

De heer Triches, ten deze vertegenwoordigd door D. Rossini, directeur van de sociale dienst „Patronato ACLI", de Belgische Regering, ten deze vertegenwoordigd door de minister van Sociale voorzorg, P. De Paepe, de Italiaanse Regering, ten deze vertegenwoordigd door haar ambassadeur A. Maresca, als gemachtigde, bijgestaan door I. M. Braguglia, vice avvocato dello Stato, en de Commissie der Europese Gemeenschappen, ten deze vertegenwoordigd door haar juridisch adviseur, M. J. Jonczy, als gemachtigde, hebben overeenkomstig artikel 20 van 's Hofs EEG-statuut schriftelijke opmerkingen ingediend.

Het Hof heeft, op rapport van de Rechter-Rapporteur en gehoord de Advocaat-Generaal, besloten zonder instructie tot de mondelinge behandeling over te gaan.

II — Samenvatting van de schriftelijke opmerkingen

De heer Triches betwist de geldigheid van artikel 42, lid 2, van verordening nr. 3, daar deze bepalingen onverenigbaar zijn met:

a) de artikelen 3, sub c), en 48, lid 3, sub b), EEG-Verdrag:
   Toepassing van artikel 42, lid 2, heeft in de praktijk tot gevolg dat aan bepaalde migrerende werknemers een

deel van hun rechten wordt ontnomen. Zij vormt een belemmering voor het vrije verkeer van personen binnen de Gemeenschap, daar pensioentrekkers ertoe worden aangezet te blijven wonen op het grondgebied van de staat die hun de gunstigste uitkeringen verschaft;

b) artikel 51, sub b), EEG-Verdrag, waarin wordt gewaarborgd dat de in een Lid-Staat verkregen uitkeringen worden betaald op het grondgebied van de andere Lid-Staten;

c) artikel 117 EEG-Verdrag:
Uit de eerste overweging van 's Raads verordening nr. 1/64 volgt dat het besluit om de aan pensioen- of rentetrekkers toekomende kinderbijslag ten laste te laten komen van een enkel land, is genomen ter vereenvoudiging. Dit mag echter niet leiden tot een ongelijke behandeling die onverenigbaar is met de in artikel 117 van het Verdrag beoogde „onderlinge aanpassing op de weg van de vooruitgang", waarmee wordt bedoeld een „gelijktrekking naar boven", terwijl artikel 42, lid 2, het tegengestelde effect heeft. Als van twee Italiaanse werknemers de een tien jaar lang uitsluitend in België heeft gewerkt en de ander tien jaar in België en vijf jaar in Italië, ontvangt de eerste alleen een Belgisch invaliditeitspensioen en blijft hij bij terugkeer naar Italië kinderbijslag volgens het Belgische regime ontvangen, terwijl de tweede een deels Belgisch deels Italiaans invaliditeitspensioen ontvangt en bij terugkeer naar Italië het genot van de Belgische kinderbijslag, die hoger is dan de Italiaanse, verliest.

De heer Triches merkt op dat artikel 77, lid 2, van verordening nr. 1408/71, die van kracht is sinds 1 oktober 1972, dezelfde ongelijkheden teweegbrengt en dat het Hof ook deze bepaling zou moeten interpreteren.

De *Belgische Regering* merkt allereerst op dat artikel 42 de toepasselijke wetgeving niet bepaalt naar de nationaliteit, maar naar het land van woonplaats welk criterium de meest passende oplossing is, daar de kosten voor de opvoeding van de kinderen het best kunnen worden berekend in het land waar het gezin woont en waar de kinderbijslag moet worden besteed.

Aangezien artikel 42 niet in strijd is met artikel 48 van het Verdrag, wordt het vrije verkeer in de zin van de artikelen 3 en 51 van het Verdrag niet belemmerd.

Artikel 117 van het Verdrag beoogt een gelijktrekking van de wetgevingen der Lid-Staten. In artikel 42 wordt echter een communautaire regeling op het punt van de bevoegdheden gegeven.

Dezelfde conclusies kunnen worden getrokken uit het arrest van het Hof van 17 juni 1970 in de zaak 3-70, Jurispr. XVI, blz. 415.

Volgens de *Italiaanse Regering* sluit de in artikel 42 beschreven coördinatiedoelstelling aan bij artikel 51 van het Verdrag. Als artikel 42 niet bestond, zou er vaak een cumulatie zijn van twee of meer kindertoelagen. Door echter de kindertoelagen gelijk te stellen met een pensioentoeslag, ontneemt artikel 42 de werknemer in bepaalde gevallen het in een Lid-Staat verworven recht op kindertoelage, zonder dit recht te vervangen door een ander recht van dezelfde inhoud. Het is dan ook onverenigbaar met artikel 51 van het Verdrag dat dezelfde werknemer alleen vanwege zijn verhuizing krachtens de anti-cumulatieregel van artikel 42, lid 2, de laagste toelage ontvangt die hem krachtens de nationale wetgevingen toekomt.

Het is een fundamentele regel van het Gemeenschapsrecht betreffende de sociale zekerheid dat de pensioenuitkeringen niet kunnen worden verlaagd, geschorst of gewijzigd op grond dat de rechthebbende in een ander land woont dan dat waar zich de instelling bevindt die het pensioen verschuldigd is.

Ten slotte zou het een schending van artikel 48 van het Verdrag opleveren, als degene die in verschillende Lid-Staten heeft gewerkt, zou worden benadeeld ten opzichte van degene die in een enkele Lid-Staat werkzaam is geweest.

De *Commissie* merkt om te beginnen op dat het niet nodig is de geldigheid van artikel 42, lid 2, van verordening nr. 3 te toetsen aan de artikelen 3 en 117 EEG: niet alleen heeft het Hof al herhaaldelijk uitgemaakt dat de verordeningen inzake sociale zekerheid hun grondslag, samenhang en begrenzing vinden in de artikelen 48 tot 51 EEG-Verdrag, maar ook wordt in artikel 3 EEG-Verdrag, waar de activiteit van de Gemeenschap wordt omschreven, naar deze artikelen verwezen en valt artikel 117 EEG-Verdrag buiten het kader van het vrije verkeer.

Volgens de oorspronkelijke redactie van artikel 42, lid 2, had degene die in het genot was van een pensioen krachtens de wettelijke regeling van een Lid-Staat, eveneens recht op de in die regeling voorziene kinderbijslag, als hij woonachtig was op het grondgebied van de bevoegde staat of van een andere Lid-Staat, maar in dit laatste geval tot ten hoogste het bedrag van de in de wettelijke regeling van het land van woonplaats bedoelde kinderbijslag of pensioenbijslag voor ten laste komende kinderen, of tot ten hoogste het totaalbedrag van die uitkeringen indien deze laatste wettelijke regeling voorziet in de gelijktijdige toekenning van de beide soorten uitkeringen. De vaststelling van het door de bevoegde staat over te maken bedrag van de kinderbijslag was uiterst ingewikkeld, bracht aanzienlijke vertragingen met zich mee bij de betaling van de uitkeringen die vaak moesten worden herberekend, en leidde er vaak toe dat de Lid-Staten slechts zeer lage uitkeringen hoefden te betalen die in geen enkele verhouding stonden tot de administratiekosten.

Het bij verordening nr. 1/64 ingevoerde systeem houdt in dat het recht op kinderbijslag, waarmee worden gelijkgesteld de toeslagen op of de verhogingen van pensioenen voor ten laste komende kinderen, wordt bepaald volgens één wettelijke regeling en volgens criteria die analoog zijn aan die welke gelden voor verstrekkingen in natura van de ziekteverzekering van pensioentrekkers: als de werknemer recht heeft op pensioen krachtens de wetgeving van één Lid-Staat, is de wetgeving van die Lid-Staat toepasselijk; heeft hij recht op pensioen krachtens de wetgeving van verschillende Lid-Staten, dan is de wetgeving van het land van woonplaats van toepassing, wanneer de werknemer recht heeft op door dit land verschuldigd pensioen, respectievelijk de wetgeving van de Lid-Staat op welks grondgebied de werknemer het langste tijdvak voor de ouderdomsverzekering heeft vervuld, wanneer hij woonachtig is op het grondgebied van een andere Lid-Staat dan die welke pensioen verschuldigd zijn.

Zolang de heer Triches in België woonde, kreeg hij naast twee invaliditeitspensioenen de Italiaanse pensioentoeslag voor ten laste komende kinderen, welk bedrag hem werd toegestuurd op dezelfde voet als het Italiaanse invaliditeitspensioen zelf, en de Belgische kinderbijslag. Na zijn terugkeer in Italië viel zijn recht op de Belgische kinderbijslag onder artikel 42, lid 2, van verordening nr. 3, dat wil zeggen hoogstens tot het theoretisch bedrag van de Italiaanse pensioentoeslag, en binnen de door artikel 70, lid 6, van verordening nr. 4 gestelde grenzen, dat wil zeggen dat dit bedrag niet hoger kon zijn dan de Belgische kinderbijslag verminderd met het daadwerkelijk ontvangen bedrag der Italiaanse pensioentoeslag, en ook niet hoger dan het theoretisch bedrag van de Italiaanse pensioentoeslag verminderd met het daadwerkelijk ontvangen bedrag van de Italiaanse pensioentoeslag. De Belgische Compensatiekas hoefde aan de heer Triches dus alleen dan geen kinderbijslag meer te betalen, als het bedrag van een van bovengenoemde handelingen gelijk was aan nul.

Vanaf 1 februari 1964 werden de rechten van de heer Triches uitsluitend vastgesteld overeenkomstig de Italiaanse wetgeving, alsof hij altijd in Italië had gewerkt, en uitsluitend ten laste van de Italiaanse instelling, dat wil zeggen dat hem uitkeringen werden toegekend tot het theoretisch bedrag van de Italiaanse pensioentoeslag.

Verordening nr. 1/64 had ten doel een eenvoudiger en soepeler regeling in te voeren dan de vroegere, waarbij verschillende wettelijke regelingen waren betrokken en aanzienlijke vertragingen optraden. Behalve dat het de gemakkelijkste oplossing is om, wanneer de staat van de woonplaats ook een bevoegde staat is, de wettelijke regeling van het land van de woonplaats te kiezen als toepasselijke wettelijke regeling voor de gezinsuitkeringen, aangezien het orgaan van het land van de woonplaats de rechten van de belanghebbenden dient vast te stellen, bedenke men ook dat de migrerende werknemers die onder de toepassing van artikel 42, lid 2, vallen, in het genot zijn van de volledige, door de toepasselijke wetgeving voorziene uitkeringen, alsof zij gedurende hun gehele beroepsleven uitsluitend aan die wettelijke regeling onderworpen waren geweest, zelfs als samentelling noodzakelijk was voor hun recht op pensioen. Derhalve wordt de migrerende werknemer niet benadeeld vanwege zijn migratie en vormt het bij artikel 42, lid 2, ingevoerde systeem geen discriminatie op grond van nationaliteit noch een met artikel 48 EEG-Verdrag strijdige belemmering van het vrije verkeer.

De toepassing van artikel 42, lid 2, kan echter in bepaalde gevallen tot gevolg hebben, dat aan een werknemer die recht heeft op uitkeringen krachtens verschillende wettelijke regelingen, uitkeringen volgens de minst gunstige wettelijke regeling worden toegekend, hetgeen in strijd zou zijn met artikel 51 EEG-Verdrag. Hier is echter enige nuancering op haar plaats. De gelijktijdige toepassing van twee of meer wettelijke regelingen mag wel een juistere berekening opleveren van het bedrag der uitkeringen waarop de betrokkene recht heeft krachtens de onder elk dier wettelijke regelingen vervulde verzekeringstijdvakken, maar in dat geval krijgt men weer te maken met alle problemen die tot de herziening van artikel 42, lid 2, hebben geleid, en die thans door de monetaire onstabiliteit nog ingewikkelder zijn geworden. Juist daarom vormt het stelsel, waarin het bedrag der uitkeringen wellicht correcter kan worden berekend maar anderzijds de betaling aanzienlijke vertraging ondervindt, een belemmering voor het vrije verkeer van werknemers binnen de Gemeenschap, hetgeen in strijd is met artikel 51 EEG-Verdrag.

De Commissie is derhalve van mening dat het bij artikel 42, lid 2, van verordening nr. 3 ingevoerde en bij verordening nr. 1/64 gewijzigde stelsel, waardoor de betaling van kinderbijslag overeenkomstig de verzekeringstijdvakken van de pensioengerechtigden in een of meer Lid-Staten, ongeacht hun woonplaats onder alle omstandigheden wordt verzekerd, niet onverenigbaar is met de artikelen 48 en 51 EEG-Verdrag.

Overwegende dat verzoeker in het hoofdgeding, ten deze vertegenwoordigd door de heer Rossini, en de Commissie, ten deze vertegenwoordigd door haar gemachtigde, mejuffrouw Jonczy, ter terechtzitting van 15 juni 1970 de in de schriftelijke behandeling gebezigde argumenten nader hebben toegelicht;

Overwegende dat de Advocaat-Generaal conclusie heeft genomen ter terechtzitting van 6 april 1976;

Ten aanzien van het recht

1 Overwegende dat het Belgische Hof van Cassatie bij arrest van 4 februari 1976, ingekomen ter griffie van het Hof op 23 februari 1976, krachtens artikel 177 van het EEG-Verdrag een vraag heeft gesteld over de geldigheid van artikel 42, lid 2, van 's Raads verordening nr. 3 inzake de sociale zekerheid van migrerende werknemers (PB nr. 30 van 16. 12. 1958, blz. 561), zoals gewijzigd bij artikel 1 van 's Raads verordening nr. 1/64/EEG van 18 december 1963 (PB nr. 1 van 8. 1. 1964, blz. 1) en thans vervallen, en met name over de verenigbaarheid van genoemd artikel 42, lid 2, met de artikelen 3, 48, 51 en 117 van het EEG-Verdrag;

2 dat deze vraag is opgeworpen in een geschil over het recht op kinderbijslag van een Italiaans onderdaan, verzoeker in het hoofdgeding, die van 1938 tot 1945 in Italië en vervolgens van 1946 tot 1960 in België heeft gewerkt en, na in die laatste tijd invalide te zijn geworden, twee invaliditeitspensioenen genoot krachtens de Belgische wetgeving enerzijds en door toepassing van de Italiaanse wet anderzijds;

3 Overwegende dat artikel 42 van verordening nr. 3, zoals gewijzigd bij verordening nr. 1/64, in lid 1 bepaalt: „zij, die in het genot zijn van een pensioen of rente, verschuldigd krachtens de wettelijke regeling van een enkele Lid-Staat, en die op het grondgebied van een andere Lid-Staat woonachtig zijn, hebben recht op kinderbijslag overeenkomstig de bepalingen van de wettelijke regeling van het land dat het pensioen of de rente verschuldigd is alsof zij in dit land woonachtig waren";

4 dat degenen die in het genot zijn van pensioenen of renten, verschuldigd krachtens de wettelijke regeling van verschillende Lid-Staten, ingevolge lid 2 van genoemd artikel 42 „recht hebben op kinderbijslag overeenkomstig de bepalingen van de wettelijke regeling

a) van het land van woonplaats, indien zij woonachtig zijn op het grondgebied van een Lid-Staat waar zich een van de instellingen bevindt die aan hen pensioen of rente verschuldigd zijn;

b) van het land waar zij het langste tijdvak voor de ouderdomsverzekering hebben vervuld, indien zij woonachtig zijn op het grondgebied van een

Lid-Staat waar zich geen van de instellingen bevindt die aan hen pensioen of rente verschuldigd zijn, alsof zij op het grondgebied van eerstbedoelde staat woonachtig waren.

Indien in de wettelijke regeling die krachtens dit lid van toepassing is geen kinderbijslag voor pensioen- of rentetrekkers is voorzien, worden de verhogingen van of de toeslagen op pensioenen of renten voor kinderen, die in deze wettelijke regeling zijn voorzien, gelijkgesteld met kinderbijslag en volledig uitbetaald, zulks in afwijking van het bepaalde in artikel 28, lid 1, sub b), tweede zin, van deze verordening";

5 dat, aangezien het Italiaanse invaliditeitspensioen van verzoeker in het hoofdgeding pas in 1969 werd vastgesteld, verweerster in het hoofdgeding hem als slechts rechthebbende op een Belgisch pensioen heeft beschouwd en hem overeenkomstig artikel 42, lid 1, over het tijdvak van 1 februari 1964 tot en met 31 maart 1969 Belgische kinderbijslag heeft uitbetaald;

6 dat na de toekenning aan verzoeker in het hoofdgeding van het Italiaanse pensioen, verweerster in het hoofdgeding op grond van artikel 42, lid 2, van verordening nr. 3 terugbetaling van de gedurende genoemde periode aan hem betaalde kinderbijslag heeft verlangd;

7 Overwegende dat verzoeker in het hoofdgeding volgens de bepalingen van artikel 42, lid 2, laatste alinea, recht heeft op de Italiaanse pensioentoeslagen voor kinderen, berekend overeenkomstig het gestelde in artikel 28 van verordening nr. 3, doch zonder pro rata verdeling;

8 dat, aangezien genoemde toeslagen minder hoog schijnen te zijn dan de Belgische kinderbijslag, verzoeker in het hoofdgeding de geldigheid van het nieuwe artikel 42, lid 2, van verordening nr. 3 heeft betwist;

9 dat volgens hem deze bepaling onverenigbaar is met de artikelen 3, 48, 51 en 117 van het EEG-Verdrag, doordien zij ongelijkheden tussen de werknemers teweegbrengt, hetgeen een belemmering vormt voor het vrije verkeer van personen binnen de Gemeenschap;

10 dat als gevolg van genoemd lid 2 een Italiaans werknemer die zowel in Italië als in België heeft gewerkt, zou worden benadeeld ten opzichte van een

Italiaanse werknemer die alleen in België heeft gewerkt, aangezien bij terugkeer met invaliditeit in hun land van herkomst de laatstgenoemde de Belgische kinderbijslag zou krijgen en de eerstgenoemde slechts de Italiaanse pensioentoeslag voor kinderen;

11 Overwegende dat luidens artikel 3 van het EEG-Verdrag de activiteit van de Gemeenschap, onder meer, de verwijdering van hinderpalen voor het vrije verkeer van personen omvat;

12 dat luidens artikel 48 het vrije verkeer van personen binnen de Gemeenschap tot stand wordt gebracht;

13 dat artikel 51 luidt:

„De Raad stelt met eenparigheid van stemmen op voorstel van de Commissie de maatregelen vast welke op het gebied van de sociale zekerheid noodzakelijk zijn voor de totstandkoming van het vrije verkeer van werknemers, met name door een stelsel in te voeren waardoor het mogelijk is voor migrerende werknemers en hun rechthebbenden te waarborgen

a) dat, met het oog op het verkrijgen en het behoud van het recht op uitkeringen alsmede voor de berekening daarvan, al die tijdvakken worden bijeengeteld welke door de verschillende nationale wetgevingen in aanmerking worden genomen,

b) dat de uitkeringen aan personen die op het grondgebied van de Lid-Staten verblijven, zullen worden betaald";

14 dat artikel 117, eerste alinea, luidt: „De Lid-Staten erkennen de noodzaak, verbetering van de levensstandaard en van de arbeidsvoorwaarden van de werknemers te bevorderen, zodat de onderlinge aanpassing daarvan op de weg van de vooruitgang wordt mogelijk gemaakt";

15 Overwegende dat, naar vaststaat, de Belgische wetgeving op zich niet voorziet in enig recht op Belgische kinderbijslag voor een werknemer die, na in België te hebben gewerkt, invalide wordt en België verlaat om naar zijn land van herkomst terug te keren;

16 dat, als gevolg van de betrokken bepalingen, bij de berekening van het bedrag van de Italiaanse pensioentoeslagen voor kinderen rekening moet worden gehouden met de arbeidsperiode in België, zonder pro rata verdeling;

17 dat, waar blijkens de eerste overweging bij verordening nr. 1/64 artikel 42 van verordening nr. 3 in zijn oude versie in de praktijk te ingewikkeld was gebleken, het nieuwe artikel ten doel had het stelsel ter coördinatie van de kinderbijslagen te vereenvoudigen, door de migrerende werknemers voor zover mogelijk in het genot te stellen van de uitkeringen waarop zij recht zouden hebben als zij in slechts één Lid-Staat hadden gewerkt;

18 dat, zo de door de Raad overeenkomstig artikel 51 genomen maatregelen niet tot gevolg mogen hebben dat een migrerende werknemer wordt beroofd van een recht, verkregen krachtens de enkele wetgeving van de Lid-Staat waar hij heeft gewerkt, geen der voornoemde verdragsbepalingen afdoet aan de in artikel 51 aan de Raad toegekende vrijheid om te dien einde elke objectief gerechtvaardigde maatregel te kiezen, zelfs indien met de getroffen bepalingen niet elk risico van ongelijkheid tussen de werknemers als gevolg van de verschillen in de betrokken nationale stelsels wordt uitgesloten;

19 Overwegende dat uit het voorgaande volgt dat bij onderzoek van de gestelde vraag niet is gebleken van gegronde bezwaren tegen de geldigheid van de betrokken bepaling;

Ten aanzien van de kosten

20 Overwegende dat de kosten, door de Belgische Regering, de Italiaanse Regering en de Commissie wegens indiening hunner opmerkingen bij het Hof gemaakt, niet voor vergoeding in aanmerking komen;

21 dat de procedure ten aanzien van de partijen in het hoofdgeding als een aldaar gerezen incident is te beschouwen, zodat de nationale rechterlijke instantie over de kosten heeft te beslissen;

HET HOF VAN JUSTITIE,

uitspraak doende op de door het Belgische Hof van Cassatie bij arrest van 4 februari 1976 gestelde vraag, verstaat:

Bij onderzoek van de gestelde vraag is niet gebleken van gegronde bezwaren tegen de geldigheid van de betrokken bepaling.

Lecourt Kutscher O'Keeffe

Mertens de Wilmars Pescatore Sørensen Mackenzie Stuart

Uitgesproken ter openbare terechtzitting te Luxemburg op dertien juli negentienhonderdzesenzeventig.

De Griffier

A. Van Houtte

De President

R. Lecourt

CONCLUSIE VAN DE ADVOCAAT-GENERAAL J.-P. WARNER VAN 6 JULI 1976 [1]

Mijnheer de President,
mijne heren Rechters,

Deze trieste zaak betreft een verzoek om een prejudiciële beslissing van het Belgische Hof van Cassatie, waarbij beroep is ingesteld tegen een arrest van het Arbeidshof te Luik.

Verzoeker in het hoofdgeding is een zekere Pietro Triches, verweerster is de Compensatiekas voor gezinsvergoedingen in het gebied Luik.

Verzoeker, een Italiaan, werd geboren in 1923 en heeft twee kinderen. Van 1938 tot 1945 heeft hij in Italië in de bouwsector gewerkt, en van 1946 tot 1960 in België als mijnwerker. Nadat hij invalide was geworden, kreeg hij vanaf 1960 zowel een invaliditeitspensioen in België als (krachtens samentelling en pro rata berekening) in Italië. Er bestaat geen onenigheid over zijn recht op deze pensioenen, maar wel ten aanzien van de kinderbijslag.

Tot 1962 deden zich geen moeilijkheden voor, verzoeker verbleef toen in België en hij kreeg er de kinderbijslag waarop hij naar Belgisch recht aanspraak had.

In 1962 keerde hij echter terug naar Italië en verweerster, de betrokken Belgische sociale zekerheidsinstelling, zette de betaling van de kinderbijslag stop. Volgens de Commissie was dat waarschijnlijk een vergissing, en bovendien een heel begrijpelijke, want de toen geldende communautaire regeling op dat gebied was zo ingewikkeld, dat ze in de praktijk onuitvoerbaar was. Die regeling was voornamelijk vervat in artikel 42, lid 2, van verordening nr. 3, nader uitgewerkt in artikel 42, lid 3, en in enkele bepalingen van verordening nr. 4, met name de

1 — Vertaald uit het Engels.